

Kasvatus ja koulutus

Talousarvioehdotus 2023 ja vuosien 2023-2025 talous- suunnitelmaehdotus

Kasvatus ja koulutuslautakunta 6.9.2022

Helsinki

SISÄLLYS

TALOUSARVION 2023 KESKEISET PAINOPISTEET JA TIIVISTELMÄ	3
TOIMINNAN KUVAUS	3
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	4
Perusopetuksen palvelukokonaisuus	5
Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus	6
Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	7
Toimialan hallinto	8
KESKEISET TALOUSARVIOVUODEN MUUTOKSET PALVELUKOKONAISUUKSITTAIN JA PALVELUITTAIN	11
TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	12
Vuoden 2023 keskeisimmät toimintaympäristön muutokset	12
Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät	15
KAUPUNGIN STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN	16
TALOUSARVION TOIMINNAN TAVOITTEET	20
Sitovat tavoitteet	20
Toiminnalliset tavoitteet	21
Suoritteet	22
Vaikuttavuustavoitteet	23
TALouden KESTÄVYYS	24
Tilankäytön tehokkuus	25
Tuottavuuskehitys	25
Tuottavuustoimenpiteet	26
TALOUSARVION VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	26
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	27

TALOUSARVION 2023 KESKEISET PAINOPISTEET JA TIIVISTELMÄ

Toimialan neljä keskeistä painopistettä ovat: 1. Kaikki koulut ja päiväkodit ovat hyviä, 2. Hyvinvointi, 3. Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä sekä 4. Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin. Lisäksi keskeistä on tuottavuuden parantaminen sekä strategiset tavoitteet Helsingin koulutuksen kehittämiseksi vuoteen 2030.

Toimialan keskeisiä painopisteitä edistetään vuonna 2023 osana kasvatusta ja opetusta erilaisien toimin kaikissa palveluissa. Vuoden 2023 toimialan sitovat tavoitteet mittareineen kytkeytyvät hyvinvoinnin edistämiseen sekä henkilöstön veto- ja pitovoiman vahvistamiseen.

TOIMINNAN KUVAUS

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala palvelee vuosittain 200 000 helsinkiläistä yli 600 toimipaikassa 14 700 työntekijän osaamisella. Toimialan keskeisenä tavoitteena on tarjota vetovoimaiset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, toisen asteen koulutusmahdollisuudet kaikille helsinkiläisnuorille, ammatillista koulutusta sekä asiakaslähtöisen ja monialaisen vapaan sivistystyön tarjonnan aikuisväestölle.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toimii kasvatusta ja koulutuslautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: suomenkielinen jaosto ja ruotsinkielinen jaosto. Toimiala jakautuu neljään palvelukokonaisuuteen ja hallintoon.

Kaupunginhallituksen (13.6.2022) vuoden 2023 talousarvioehdotuksen laatimisoikeuden mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvio jaetaan kolmeen talousarviokohtaan, jotka ovat:

1. **TA Kaupungin tuottamat palvelut**
2. **TA Sotepelle tuotetut palvelut ja muu ulkoisesti rahoitettu toiminta**, johon kootaan kaikki muiden tahojen täysimääräisesti rahoittama toiminta
3. **TA Korvaukset ja avustukset**, johon kootaan muiden tuottamiin palveluihin osoitettavat korvaukset ja avustukset.

KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMIALA (sis.kolme TA-kohtaa)	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS TAE 2023-TB 2022		TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Myyntitulot	9 761	9 964	33 031	23 270	238,4 %	33 031	33 031
Maksutulot	32 584	37 454	33 105	521	1,6 %	33 105	33 105
Tuet ja avustukset	2 460	24 347	2 460	0	0,0 %	2 460	2 460
Vuokratulot	971	1 275	978	7	0,7 %	978	978
Muut toimintatulot	144	147	146	2	1,4 %	146	146
Tulot yhteensä	45 920	73 187	69 720	23 800	51,8 %	69 720	69 720
Palkat	530 270	539 397	544 245	13 975	2,6 %	567 032	590 853
Henkilösivumenot	140 971	144 890	141 383	412	0,3 %	146 963	152 565
Palvelujen ostot	297 312	302 861	299 767	2 456	0,8 %	310 705	321 329
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	23 978	25 955	26 774	2 797	11,7 %	27 663	28 518
Avustukset	65 938	66 105	66 454	516	0,8 %	67 354	69 660
Vuokrat	275 900	276 951	301 262	25 362	9,2 %	313 003	325 222
Muut menot	1 430	1 445	1 649	219	15,3 %	1 712	1 779
Menot yhteensä	1 335 798	1 357 604	1 381 534	45 736	3,4 %	1 434 432	1 489 926
Toimintakate	-1 289 878	-1 284 417	-1 311 814	-21 936	1,7 %	-1 364 712	-1 420 206

TA KAUPUNGIN TUOTTAMAT PALVELUT

KAUPUNGIN TUOTTAMAT PALVELUT	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS TAE 2023-TB 2022		TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Myyntitulot	9 761	9 964	9 231	-530	-5,4 %	9 231	9 231
Maksutulot	32 584	37 454	33 105	521	1,6 %	33 105	33 105
Tuet ja avustukset	2 460	24 347	2 460	0	0,0 %	2 460	2 460
Vuokratulot	971	1 275	978	7	0,7 %	978	978
Muut toimintatulot	144	147	146	2	1,4 %	146	146
Tulot yhteensä	45 920	73 187	45 920	0	0,0 %	45 920	45 920
Palkat	530 270	539 397	529 286	-984	-0,2 %	552 073	575 894
Henkilösivumenot	140 971	144 890	137 300	-3 671	-2,6 %	142 880	148 482
Palvelujen ostot	297 312	302 861	198 921	-98 391	-33,1 %	206 881	215 375
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	23 978	25 955	26 479	2 502	10,4 %	27 368	28 223
Avustukset	65 938	66 105	12	-65 926	-100,0 %	13	13
Vuokrat	275 900	276 951	299 844	23 944	8,7 %	311 585	323 804
Muut menot	1 430	1 445	1 623	193	13,5 %	1 686	1 753
Menot yhteensä	1 335 798	1 357 604	1 193 465	-142 333	-10,7 %	1 242 486	1 293 544
Toimintakate	-1 289 878	-1 284 417	-1 147 545	142 333	-11,0 %	-1 196 566	-1 247 624

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus

VARHAISKASVATUKSEN JA ESIOPETUKSEN PALVELUKOKONAISUUS	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS TAE 2023-TB 2022		TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Tulot yhteensä	27 268	34 368	28 000	732	2,7 %	28 000	28 000
Menot yhteensä	435 620	440 823	385 364	-50 256	-11,5 %	405 000	426 457
Toimintakate	-408 352	-406 455	-357 364	50 988	-12,5 %	-377 000	-398 457

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus tuottaa suomenkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Palvelukokonaisuus vastaa kaupungin yksityisen hoidon tuesta ja kotihoidontuesta sekä yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta. Varhaiskasvatus- ja esiopetusalueita on yhdeksän ja yksityinen varhaiskasvatus on oma palvelunsa.

Varhaiskasvatusta on varauduttu järjestämään kokonaisuudessaan 35 000 asiakkaalle, mikä on 660 lasta vähemmän kuin talousarviossa vuonna 2022. Kaupungin omissa päiväkodeissa asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 140 lapsella ja yksityisen varhaiskasvatuksen asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 370 lapsella. Kotihoidon tuen käytön ennustetaan laskevan 1000 lapsella.

Varhaiskasvatuksen asiakasmääräennusteisiin vaikuttaa syntyvyydenlasku. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluihin vaikuttaa työllisyys ja perheiden valinnat eri varhaiskasvatusmuotojen välillä. Helsingin strategian mukaisesti tavoitteena on nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta ja edistää lähipäiväkotiperiaatetta.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä vieraskielisiä lapsia noin 6 500 eli noin 24 % kaikista lapsista. Vieraskielisten lasten määrä kasvaa edelleen. Erityistä tukea tarvitsevien lasten suhteellisen määrän (tällä hetkellä 12 %) arvioidaan pysyvän ennallaan. Kunnallisessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa noin 3000 lasta.

Varhaiskasvatuksen työvoimatilanne on kriittinen ja heikentynyt entisestään. Työvoimatilanteen heikentyminen näkyy työvoimavajeessa, rekrytoinneissa sekä sijaisten saatavuudessa. Pedagogisen osaamisen taso heikentyy ei-kelpoisten työntekijöiden määrän kasvaessa.

Lainsäädännön mukaisen henkilöstörakennemuutoksen toteuttamista jatketaan lisäämällä varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja vuosittain lähemmäs vuoden 2030 tavoitetasoa.

Leikkipuistoissa toteutettavan koululaisten iltapäivätoiminnan muuttaminen perusopetuslain mukaiseksi iltapäivätoiminnaksi jatkuu vuonna 2023. Leikkipuistojen henkilöstöresursseja kohdistetaan perusopetuslain mukaiseen iltapäivätoimintaan.

Helsinki on mukana kaksivuotisen esiopetuksen valtakunnallisessa kokeilussa vuosina 2021—2024. Vuoden 2023 aikana kokeiluun osallistuu yhteensä lähes 1600 vuonna 2016 ja vuonna 2017 syntynyttä lasta 42 suomenkielisessä kokeiluun valitussa päiväkodissa.

Perusopetuksen palvelukokonaisuus

PERUSOPETUKSEN PALVELUKOKONAISUUS	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS 2023-TB 2022	TAE	TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Tulot yhteensä	8 500	15 328	8 210	-290	-3,4 %	8 210	8 210
Menot yhteensä	396 802	407 037	392 683	-4 119	-1,0 %	410 321	426 172
Toimintakate	-388 302	-391 709	-384 473	3 829	-1,0 %	-402 111	-417 962

Perusopetuksen palvelukokonaisuus järjestää suomenkielistä perusopetusta ja muuta perusopetuslain mukaista toimintaa lukuun ottamatta esiopetusta. Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltopalvelut huolehtivat kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemän päätöksen (§ 179) mukaisesti oppilashuollon psykologien ja kuraattorien palvelujen sekä kehitysvammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palvelut sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Palveluun kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin kouluille ja esiopetukselle sekä osin yksityisille ja valtion kouluille. Perusopetuksen alueita on seitsemän ja oppilashuolto on oma palvelunsa.

Suomenkielistä perusopetusta on varauduttu järjestämään noin 43 000 oppilaalle. Perusopetuksen oppilasmäärä on lisääntynyt merkittävästi vuosittain ja sen ennustetaan kasvavan 780 oppilaalla verrattuna vuoden 2022 talousarvioon. Suomenkielisen perusopetuksen oppilaista on vieraskielisiä noin 23 %, eli 11 000 oppilasta. Vieraskielisten oppilaiden määrän ennustetaan jatkavan kasvua. Valmistavan opetuksen oppilasmäärän arvioidaan kasvavan noin 600 oppilaaseen. Tällä hetkellä valmistavassa opetuksessa on noin 650, joista ukrainalaisia vajaa 200 oppilasta.

Erityisoppilaiden osuus on noin 14 % koko oppilasmäärästä. Tämä on yhteensä noin 6 200 oppilasta, joista arvioidaan erityisluokilla olevan noin 3 050 (49 %) oppilasta ja integraatio-oppilaita noin 3 150 (51 %). Erityisoppilaiden määrässä on viime vuosina ollut merkittävää kasvua vaikeasti kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden määrässä. Näille ryhmille tarkoitettuja erityisluokkia on jouduttu perustamaan lisää vuosittain.

Perusopetuslain mukaisen koululaisten iltapäivätoiminnan oppilasmäärään ennustetaan kasvavan verrattuna vuoden 2022 talousarvioon edelleen noin 600 oppilaalla, jolloin toiminnassa on yhteensä noin 9 600 oppilasta. Näistä suomenkielisessä toiminnassa ennustetaan olevan vajaat 8 600 ja ruotsinkielisessä toiminnassa runsaat 1 000. Kaupunki järjestää toimintaa kouluissa ja leikkipuistoissa noin 3 000 oppilaalle ja avustettavassa iltapäivätoiminnassa on noin 6 600 oppilasta.

Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä perusopetuksessa on tehostettu ja lisätty oppilaanohjausta. Oppilaalla on oikeus saada tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetun ohjauksen painopisteenä on kehittää oppilaan jatko-opintovalmiuksia sekä ohjata oppilas hänelle sopiviin jatko-opintoihin. Tehostetun ohjauksen tarpeessa on noin 1200 oppilasta. Oppilaalle tarjotaan ohjausta vielä perusopetuksen jälkeen elokuussa, jos oppilaalla ei ole koulutuspaikkaa.

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus

LUKIO- JA AMMATILLISEN KOULUTUKSEN JA VAPAAAN SIVISTYSTYÖN PALVELUKOKONAISUUS	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS 2023-TB 2022	TAE	TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Tulot yhteensä	5 435	11 875	4 950	-485	-8,9 %	4 950	4 950
Menot yhteensä	215 348	217 709	212 285	-3 063	-1,4 %	219 227	225 840
Toimintakate	-209 913	-205 834	-207 335	2 578	-1,2 %	-214 277	-220 890

Lukio- ja ammatillinen koulutus sekä vapaa sivistystyö TAE 2023	Tulot	Menot
	(1 000 eur)	(1 000 eur)
Suomenkielinen lukiokoulutus	250	77 084
Ammatillinen koulutus	2 500	121 577
Toisen asteen oppilashuolto	-	118
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	2 200	13 081
Palvelukokonaisuuden yhteiset rahat	-	425
Yhteensä	4 950	212 285

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus vastaa suomenkielisen lukio- ja aikuislukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja suomenkielisen vapaan sivistystyön järjestämisestä. Toisen asteen opiskeluhoitopalvelut huolehtivat kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemän päätöksen (§ 179) mukaisesti opiskelijahuollon psykologien ja kuraattorien palvelut sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Palveluja tuotetaan myös osittain yksityisille oppilaitoksille. Tämän lisäksi palvelukokonaisuus järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA-koulutusta), oppisopimuskoulutusta, työllisyydenhoidon koulutuksia, avoimia opintoja, aikuisten perusopetusta, nuorten työpajatoimintaa sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta.

Toisen asteen opiskelijoiden määrän arvioidaan kasvavan koko 2020-luvun. Helsingissä lukiopaikka tarjotaan 60 prosentille peruskoulun päättävästä ikäluokasta. Suomenkielisten lukiolaisten määrän arvioidaan kasvavan 400 opiskelijalla vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Helsingin kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä lukioissa arvioidaan olevan 9 000 opiskelijaa, joista vieraskielisiä 17 %.

Ammatillista koulutusta järjestetään järjestämisluvan mukaisesti. Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on järjestämislupa 8 947 opiskelijavuoteen. Muun kielisten opiskelijoiden määrä on 43 % kokonaisopiskelijamäärästä.

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa Helsingissä perustuen väestömäärän, erityisesti vieraskielisen väestömäärän kasvuun sekä ammattityöntekijöiden työvoimapoistumaan. Vuodeksi 2022 ammatti- ja aikuisopisto sai 803 opiskelijavuoden harkinnanvaraisen lisäyksen järjestämislupaansa. On todennäköistä, että opetus ja kulttuuriministeriö myöntää vastaavan suuruisen harkinnanvaraisen lisäyksen Stadin ammatti- ja aikuisopistolle myös vuonna 2023.

Vapaan sivistystyön opetusta tarjotaan 105 000 tuntia. Kursseja, luentoja ja tapahtumia tarjotaan laajasti eri puolilla kaupunkia sekä verkossa. Erityisenä kohderyhmänä ovat vieraskieliset helsinkiläiset, joille tarjotaan monipuolisesti suomi toisena kielenä -opetusta sekä madalletaan kynnystä osallistua myös muuhun koulutukseen.

Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus

RUOTSINKIELINEN PALVELUKOKONAISUUS	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS TAE 2023-TB 2022		TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Tulot yhteensä	4 017	7 616	4 060	43	1,1 %	4 060	4 060
Menot yhteensä	87 514	88 059	87 567	53	0,1 %	90 173	95 223
Toimintakate	-83 497	-80 443	-83 507	-10	0,0 %	-86 113	-91 163

Ruotsinkieliset palvelut TAE 2023	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	2 650	32 213
Ruotsinkielinen perusopetus	900	38 995
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	10	11 141
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	500	3 188
Palvelukokonaisuuden yhteiset rahat	-	117
Ruotsinkieliset asiantuntija- ja toimistopalv.	-	1 913
Yhteensä	4 060	87 567

Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus tuottaa kaupungin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, leikkipuistotoiminnan, perusopetuksen ja muun perusopetuslain mukaisen opetuksen, lukiokoulutuksen, nuorten työpajatoiminnan sekä vapaan sivistystyön palvelut. Palvelukokonaisuus huolehtii oppilashuollon psykologien ja kuraattorien palveluiden sekä kehitysvammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palveluiden tuottamisesta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Lisäksi palvelukokonaisuus tuottaa ruotsinkieliset asiantuntija- ja toimistopalvelut. Ruotsinkielisen tutkintokoulutukseen valmentavan (TUVA) koulutuksen järjestää Helsingissä Yrkesinstitutet Prakticum.

Ruotsinkielistä varhaiskasvatusta on varauduttu järjestämään kokonaisuudessaan 2 320 asiakkaalle, mikä on 10 lasta vähemmän kuin talousarviossa vuonna 2022. Kaupungin omissa päiväkodeissa asiakasmäärän ennustetaan vähenevän 10 lapsella. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ostopalvelun osuus on ollut noin 10 %.

Ruotsinkielinen varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. Vuonna 2023 kokeiluun osallistuu vuosina 2016 ja 2017 syntyneitä lapsia kahdessa ruotsinkielisessä päiväkodissa. Kokeilussa mukana olevilla lapsilla on oikeus oppilashuollon palveluihin ja kolmiportaisen tuen malli koskee myös kokeiluun osallistuvia lapsia.

Ruotsinkielistä perusopetusta on varauduttu järjestämään noin 4 150 oppilaalle, joista vieraskielisiä 3 %. Oppilasmäärän ennustetaan kasvavan noin 75 oppilaalla. Erityisoppilaiden suhteellisen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla noin 8 %:ssa. Valmistavan opetuksen ja S2-opetuksen tarve on lisääntynyt viime vuosina.

Helsingin kaupungin ylläpitämissä ruotsinkielisissä lukioissa arvioidaan olevan 1 320 opiskelijaa, joista vieraskielisiä 1 %.

Vapaan sivistystyön opetusta tarjotaan 21 500 tuntia. Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita. Tavoitteena on saavuttaa entistä laajemmin uusia asiakasryhmiä vapaan sivistystyön piiriin. Yhtenä tavoitettavana kohderyhmänä on vieraskieliset helsinkiläiset, joille tarjotaan monipuolisesti ruotsi toisena kielenä -opetusta sekä madalletaan kynnystä osallistua myös muuhun koulutukseen. Toinen kohderyhmä ovat ikäihmiset, joiden mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä parannetaan lisääntymällä liikuntakurssien lukumäärä suhteessa opiston liikuntakurssien kokonaismäärään.

Toimialan hallinto

TOIMIALAN HALLINTO	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS 2023-TB 2022	TAE	TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Tulot yhteensä	700	4 000	700	0	0,0 %	700	700
Menot yhteensä	200 514	203 976	115 566	-84 948	-42,4 %	117 765	119 852
Toimintakate	-199 814	-199 976	-114 866	84 948	-42,5 %	-117 065	-119 152

Toimialan hallinto koostuu seitsemästä palvelusta, jotka tuottavat päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille hallinto-, henkilöstö-, tietohallinto-, tila- ja viestintäpalveluita sekä talous- ja suunnittelupalveluita ja pedagogisia kehittämispalveluita.

Hallinnon henkilöstöstä n. 175 henkilöä työskentelee kouluilla ja oppilaitoksissa koulu-, lukio-, ja opistosuhteereinä, opistoisäntinä sekä kalustonhoitajina. Hallinnon määrärahat sisältävät toimialan koko henkilöstöä koskevia menoeriä, kuten työterveys- ja palkkahallinto. Nämä toiminnot muodostavat yli 60 % hallinnon kustannuksista.

Hallinnon menot	TAE 2023
	1 000 €
Toimialan hallinnon kustannukset	43 122
Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tukipalvelut	72 444
Koulujen ja oppilaitosten sihteeripalvelut	5 167
Teknisen työn tilojen laitteiden huolto ja ylläpito	1 105
Toimialan kehittämispalvelut	3 814
Kiinteistöjen ja kaluston kunnossapito	18 425
Vapaan sivistystyön vahtimestaripalvelut	902
Tietohallinnon järjestelmä- ja kehittämispalvelut, kasko	14 783
Digitaalisen perustan sisäinen veloitus	15 498
Viestintä- ja markkinointimenot	3 257
Toimialan palveluissa tapahtuvat muutokset	7 524
Toimialan varautuminen ylläpitovuokrien tasokorotukseen	17 467
Yhteensä	115 566

TA SOTEPELLE TUOTETUT PALVELUT JA MUU ULKOISESTI RAHOITETTU TOIMINTA

Kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemän päätöksen (§ 179) mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimiala huolehtii opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien palvelujen tuottamisesta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa kehitysvammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palvelut sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle.

Talousarviokohta sisältää opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien palvelun sekä kehitysvammaisten iltapäivä- ja loma-ajan toiminnan.

Sotepe maksaa palvelujen tuottamisen menot kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Toimintaan osoitetut määrärahat perustuvat valtion toiminnalle osoittamaan määrärahaan. Lisäksi tälle talousarviokohdalle kohdennetaan ulkopuolisella hankerahoituksella järjestettävän toiminnan tulot ja menot.

SOTEPELLE TUOTETUT PALVELUT	TB	ENNUSTE	TAE 2023	MUUTOS		TSE 2024	TSE 2025
	2022 *)	2022 *)		TAE 2023-TB 2022	%		
	1000€	1000€	1000€	1000€		1000€	1000€
Myyntitulot			23 800	23 800		23 800	23 800
Maksutulot				0			
Tuet ja avustukset				0			
Vuokratulot				0			
Muut toimintatulot				0			
Tulot yhteensä			23 800	23 800		23 800	23 800
Palkat	9 165	9 165	14 959	5 794	63,2 %	14 959	14 959
Henkilösivumenot	2 473	2 473	4 083	1 610	65,1 %	4 083	4 083
Palvelujen ostot	1 309	1 309	2 157	848	64,8 %	2 157	2 157
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	145	145	295	150	102,8 %	295	295
Avustukset	582	582	862	280	48,1 %	862	862
Vuokrat	873	873	1 418	545	62,5 %	1 418	1 418
Muut menot	0	0	26	26		26	26
Menot yhteensä	14 547	14 547	23 800	9 253	63,6 %	23 800	23 800
Toimintakate			0			0	0

*) TB 2022 ja ennuste 2022 luvut ovat laskennallisia ja suuntaa antavia.

Vuoden 2022 luvut sisältyvät myös perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen rahoituslaskelmalukuihin.

TA KORVAUKSET JA AVUSTUKSET

KORVAUKSET JA AVUSTUKSET	TB 2022	ENNUSTE 2022	TAE 2023	MUUTOS 2023-TB 2022	TAE	TSE 2024	TSE 2025
	1000€	1000€	1000€	1000€	%	1000€	1000€
Tulot yhteensä	0	0	0	0		0	0
Palkat				0			
Henkilösivumeno				0			
Palvelujen ostot	95 737	95 737	98 689	2 952	3,1 %	101 667	103 797
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				0			
Avustukset	65 547	65 697	65 580	33	0,1 %	66 479	68 785
Vuokrat				0			
Muut menot				0			
Menot yhteensä	161 284	161 434	164 269	2 985	1,9 %	168 146	172 582
Toimintakate	-161 284	-161 434	-164 269	-2 985	1,9 %	-168 146	-172 582

Talousarviokohta sisältää yksityisten koulujen vuokramenot, perusopetuksen lakisääteiset kotikuntakorvaukset, varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuen ja kotihoidon tuen, perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan avustukset sekä muita yksittäisiä avustuksia. Muiden tuottamien palvelujen korvausten ja avustusten talousarviokohtaan menot ovat valtuustoon nähden sitovia.

Varhaiskasvatuksen tuet

Kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen avustukset ovat 54,8 miljoonaa euroa. Kaupungin strategian mukaan varhaiskasvatuksen saatavuutta vahvistetaan yksityisen hoidon tuen korotuksella. Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti korotuksista kokouksessaan 1.2.2022, joka näkyy vuonna 2023 talousarviossa koko vuoden osalta. Lisäksi vuonna 2023 yksityisen hoidon tukea lisätään 17 €/ lapsi/ kk varmistamaan ja turvaamaan monipuolin yksityisen varhaiskasvatuksen tarjonta. Korotus voidaan panna toimeen arviolta 3-4 kuukauden kuluttua päätöksen tekemisestä, eli maalis-huhtikuusta 2023. Yksityisen hoidon tuen korotuksen arvioidaan lisäävän yksityisen varhaiskasvatuksen käyttöä ja suoritteita.

Opetuksen korvaukset ja avustukset

Toimiala korvaa helsinkiläisten oppilaiden koulunkäyntikuluja muualla kuin Helsingin kaupungin peruskouluissa opiskelevien oppilaiden osalta. Vuonna 2023 yksityisille kouluille, valtion kouluille sekä kunnille maksettavat kotikuntakorvaukset (clearingkorvaukset) arvioidaan olevan 98,7 miljoonaa euroa.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustukset

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustukset järjestöille ovat 10,0 milj. euroa. Lisäksi maksetaan muita avustuksia 0,7 milj. euroa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan korvaukset ja avustukset ovat kokonaisuudessaan 164,3 miljoonaa euroa.

Korvaukset ja avustukset	TAE 2023
	1 000 €
Valtiolle maksettavat korvaukset	23 112
Kunnille maksettavat korvaukset	10 815
Yksityisille maksettavat korvaukset	64 762
Iltapäivätoiminnan avustukset järjestöille	10 071
Muut korvaukset ja avustukset	665
Yksityisen palvelun tuki	26 668
Kotihoidon tuki	28 176
Yhteensä	164 269

KESKEISET TALOUSARVIOVUODEN MUUTOKSET PALVELUKOKONAISUUKSITTAIN JA PALVELUITTAIN

TA-kohta	Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus TA- kohdan menosta %	Muutos ed. vuoteen €	Muutos ed. vuoteen %	Keskeisin selittävä tekijä
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhteensä	1 381 534 000	100 %	45 736 000	3,4 %	Asiakasmäärän kasvu, vuokramuutokset, hintatason muutos, digiperustan kustannukset
TA-kohta kaupungin tuottamat palvelut	1 193 465 000	100 %	-142 333 000	-10,7 %	Talousarvio on jaettu kolmeksi talousarviokohdaksi. Kasvua aiheuttavat asiakasmäärän kasvu, vuokramuutokset, hintatason nousu, digiperusta
Varhaiskasvatus ja esiopetus	385 364 000	32 %	-47 607 000	-11,0 %	Yksityisen hoidon tuki ja kotihoiton tuki siirretty TA-kohtaan korvaukset ja avustukset. Kasvua aiheuttavat vuokrien nousu, lakisääteiset muutokset ja hintatason nousu
Perusopetus	392 683 000	33 %	-4 123 000	-1,0 %	Opiskeluhoollon, kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnan ja loma-ajan hoidon kustannukset siirretty TA-kohtaan sotepe ja hankkeet Kasvua aiheuttavat asiakasmäärän kasvu, vuokrien nousu ja hintatason nousu.
Lukio- ja ammatillinen koulutus ja vapaa sivistystyö	212 285 000	18 %	-3 016 000	-1,4 %	Opiskeluhoolto siirretty sotepe-TA-kohtaan.
Lukiokoulutus	77 084 000	6 %	2 098 000	2,8 %	Opiskeluhoollon kustannukset siirretty TA-kohtaan sotepe ja hankkeet Kasvua aiheuttavat asiakasmäärän kasvu, vuokrien nousu ja hintatason nousu.
Ammatillinen koulutus	121 577 000	10 %	-1 652 000	-1,3 %	Osaamiskeskuksen toiminnallinen muutos, asiakasmäärän muutos, vuokramuutokset, hintatason nousu
Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	87 567 000	7 %	529 000	0,6 %	Opiskeluhoolto, kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminta ja lomatoiminta siirretty Sotepe-TA -kohdalle. Kasvua aiheuttavat vuokramuutokset, hintatason nousu
Hallinto	115 566 000	10 %	-88 116 000	-43,3 %	Kotikuntakorvaukset ja iltapäivähoidon avustukset siirretty TA-kohtaan korvaukset ja avustukset. Kasvua aiheuttavat vuokramuutokset, digitaalinen perusta, hintatason nousu
TA-kohta: Sotepe ja hankkeet	23 800 000	100 %	9 253 000	63,6 %	Lakisääteiset muutokset opiskeluhoollon mitoituksessa, asiakasmäärän kasvu, toimintoihin liittyvät kohdenneet kustannukset
TA-kohta: Korvaukset ja avustukset	164 269 000	100 %	2 985 000	1,9 %	Asiakasmäärän kasvu, yksityisen hoidon tuen korotukset

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Vuoden 2023 keskeisimmät toimintaympäristön muutokset

Väestö- ja asiakasmäärän kehitys

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu toimialan asiakasmäärän kasvuun, joka on suhteellisesti suurempi kuin kaupungin väestönkasvu. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiakasmäärän ennakoidaan kasvavan varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa runsaalla 700:lla eli noin 0,7 %. Tämä on 0,1 prosenttiyksikköä kaupungin väestön kasvua enemmän.

Varhaiskasvatuksen kokonaisasiakasmäärän ennakoidaan vähenevän kokonaisuutena 660 lapsella vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Kaupungin itse järjestämän päiväkotihoidon asiakasmäärän ennakoidaan kasvavan tämän vuoden talousarvioon verrattuna 140 lapsella ja yksityisen päiväkotihoidon 370 lapsella. Vastaavasti lapsimäärän ennakoidaan laskevan kotihoidon tuessa 1000 ja perhepäivähoidossa 180 lapsella.

Perusopetuksen asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 850 oppilaalla ja lukioiden 430 opiskelijalla vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Perusopetuslain mukaisen ilta- ja iltapäivätoiminnan asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 600 lapsella vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Muissa kuin kaupungin omissa kouluissa opiskelevien helsinkiläisten perusopetuksen oppilaiden määrän ennustetaan kasvavan 150 oppilaalla, mikä vaikuttaa kotikuntakorvauksiin.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan mukainen opiskelijavuosimäärä on 8 947. Todennäköistä on, että kuten vuodelle 2022, opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää Helsingille n. 800 opiskelijavuoden harkinnanvaraisen lisäyksen järjestämislupa.

Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden suhteellisen määrän arvioidaan pysyvän ennallaan, mutta tukea tarvitsevien lukumäärä kasvaa kokonaisasiakasmäärän kasvaessa. Perusopetuksen osalta ennakoidaan kasvua vaikeasti kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden määrässä. Myös perusopetuksen valmistavan opetuksen määrien arvioidaan kasvavan. Vieraskielisten oppijoiden määrä kasvaa kaikissa palveluissa.

Lainsäädäntö

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaki, 44 a §

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä (44 a §), jossa säädettäisiin valtion erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin sekä asetukseenantovaltuutus, joka säätäisi tarkemmin avustuksen käyttökohteista ja myöntämisperusteista 1.1.2023 alkaen. Koulutuksen tasa-arvo rahan pysyväksi määrärahatasoksi on esitetty esi- ja perusopetukseen noin 15 M€. Muu määrärahataso ratkaistaisiin valtion talousarviossa. Nykyisin määrärahataso on ollut noin 40–60M€, josta Helsingin osuus on ollut n. 10 %. Vuoden 2023 osalta on ennakoitavissa merkittävä vähennys määrärahatasossa, mikä heikentää huomattavasti opetuksen laadun sekä koulutuksellisen tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden toteuttamista.

Perhevapaauudistus

Laki astui voimaan 1.8.2022. Uudessa perhevapaamallissa perheillä on enemmän valinnanvapautta ja joustoja perhevapaiden pitämiseen. Samalla varhaiskasvatustalainia muutettiin siten, että oikeus varhaiskasvatukseen alkaa sinä kuukautena, kun lapsi täyttää 9 kuukautta. Vanhempainrahapäiviä voi käyttää, kunnes lapsi täyttää 2 vuotta. Oikeus samaan varhaiskasvatusta paikkaan säilyy enintään 13 viikon vanhempainvapaasta johtuvan poissaolon ajan.

Ajalta ei peritä varhaiskasvatuksen asiakasmaksua. Perhevapaaudistus tulee vaikuttamaan varhaiskasvatuksen toimintaan ja kustannuksiin vuonna 2023. Vaikutuksia yksiköihin ja lapsiryhmiin on vaikea arvioida, koska tietoa perhevapaiden käytöstä ei ole.

Varhaiskasvatustilain, 3a §

Laki tuli voimaan 1.8.2022. Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen laadukasta perustoimintaa. Tukea on annettava viivytystä tuen tarpeen ilmettyä. Jos tuki ei ole riittävää voidaan tukea antaa tehostettuna tai erityisenä tukena. Tehostettu ja erityinen tuki edellyttävät hallintopäätöksen tekemistä. Tukimalli koskee myös yksityistä varhaiskasvatusta. Muutoksella on taloudellisia vaikutuksia vuoteen 2023, joihin on varauduttu talousarvioesityksessä.

Perusopetuslain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, lukiolain sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muutokset

Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisyyn sekä kurinpitoon 1.8.2022 voimaan tulleet muutokset esiopetuksessa ja 5–6-vuotiaiden esiopetuskokeilussa, perusopetuksessa ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, aikuisten perusopetuksessa sekä aikuisten lukiokoulutuksessa. Uudistus lisää koulujen ja oppilaitosten vastuita ja tehtäviä. Lisäksi esiopetuksen ja koulutuksen järjestäjien tulee huomioida kiusaamisen ehkäisyyn ja kurinpitoon liittyvät opetussuunnitelmien perusteiden sekä muiden määräyksien muutokset.

Oppivelvollisuuslain muutokset

1.8.2022 astuneen muutoksen myötä yli 17-vuotiailla oppilaalla on oikeus suorittaa perusopetusta lasten perusopetuksessa. Peruskouluihin jää osa oppilaista suorittamaan opintoja, joka lisää myös ohjauksen ja tuen järjestämistä. Oppilaat eivät ole tällöin valtionrahoituksen piirissä.

Perusopetuksen järjestäjän velvollisuus toimittaa uudelle koulutuksen järjestäjälle tieto perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettua erityisen tuen päätöksestä, kun oppivelvollinen siirtyy ammatilliseen koulutukseen tai TUVA-koulutukseen.

Valtion jatkuvan oppimisen palvelukeskukset

Valtion jatkuvan oppimisen keskusten aloittaminen avaa uuden rahoituskanavan vapaalle sivistystyölle. Jatkuvan oppimisen rahoitusta haetaan erityisesti kototumista ja perustaitoja tukeviin kursseihin työväenopistoissa.

Kaupunkitasoiset toiminnalliset ja rakenteelliset muutokset

Sotepe -muutos

Kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemän päätöksen (§ 179) mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimiala huolehtii oppilashuollon psykologien ja kuraattorien palvelujen tuottamisesta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa myös kehitysvammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palvelut sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Näitä varten kaupungin talousarvioon perustetaan uusi valtuustoon nähden sitova nettobudjetoitu talousarviokohta, jolle kohdistetaan ko. palveluihin kohdistuvat tulot sotepe:ltä ja menot kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen talousarviossa tämä näkyy kaupungin talousarvion tuloja vastaavina menoina.

TE-kuntakokeilun muuttaminen lainsäädännöllisesti vakinaiseksi 2024, siirtymäaika

Kuntakokeilun tavoitteena on palvelurakenne, joka tukee nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Kun kunnan koulutuspalvelut, työllisyyspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla mahdollistuu nopeampi työllistyminen sekä vastaaminen paremmin alueen elinkeinoelämän tarpeisiin. Muutosta varten on perustettu ohjausryhmä, jossa kasvatuksen ja koulutuksen toimialan edustajat ovat varmistamassa ja kehittämässä aikuisten koulutusmahdollisuuksia.

Kaupunginhallituksen ja/tai kaupunginvaltuuston päättämät ja päätöksentekoon 2023 menevät toiminnalliset muutokset

Valmistelussa olevan kaupungin uuden vuokramallin käyttöönotosta ei ole vielä päätöksiä. Uuden vuokramallin käyttöönotolla olisi vaikutuksia korottavasti toimialan vuoden 2023 vuokratukustannuksiin.

Maailmapoliittisten ja/tai yhteiskunnallisten äkillisten kriisien vaikutus palvelutuotantoon

Yleinen taloustilanne, kiihtynyt inflaatio ja tuotantokustannusten ja palkkojen nousu vaikeuttavat toimialan talousarvion ja -talouden ennustamista kustannusten arviointia. Lapsiperheköyhyys lisääntyy, mikä näkyy koulujen oppilaiden perheiden tilanteessa. Rakentamisen kustannukset kasvavat, jolla on vaikutuksia koulurakentamisen hintaan ja rakentamisaikatauluihin.

Ukrainan kriisi on lisännyt toimialan tuottamien palvelujen tarvetta. Ukrainasta saapuvien määrän arvioidaan kasvavan Helsingissä, joka heijastuu kasvatus- ja koulutuspalveluiden kysynnän kasvuun syksyllä 2022 ja vuonna 2023. Vuoden maassaolon jälkeen ukrainalaisilla on mahdollisuus hakea kotikuntaa, joka tuo kotikunnan saaneet alle 18-vuotiaat oppivelvollisuuden piiriin. Tämä lisää etenkin perusopetuksessa valmistavan opetuksen sekä vahvasti S2-tuetun tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen tarvetta. Ukrainalaisille käynnistettiin oma TUVU-koulutuksen ryhmä. Työväenopiston suomen kielen kursseille on osallistunut 200 ukrainalaista, Stadin ammatti- ja aikuisopiston 250 ja aikuislukion kursseille noin 120 ukrainalaista. Myös aikuisten palveluiden kysynnän odotetaan jatkuvan. Ohjauspalveluita, koulutuksia ja kursseja jatketaan 2023 aikana tarpeeseen vastaten.

Ukrainan kriisi hankaloittaa valmistavan opetuksen oppilasmäärien arviointia. Eri arvioinneissa perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilasmäärissä vaihtelu on noin 690–1390. Kustannuksia syntyy mm. palkoista, tilavuokrista, tarvikkeista, ruokailusta, kuljetuksista, tulkkauspalveluista. Keväällä 2022 perusopetuksen valmistavassa opetuksessa aloittaneet siirtyisivät keväällä 2023 perusopetuksen piiriin omaan lähikouluun. Tämä lisää oppilasmäärää ja aiheuttaa lisäkustannuksia ao. kouluihin.

Koronapandemia vaikutti merkittävästi lapsiin ja nuoriin. Lasten ja nuorten koulunkäynnin ja opiskelun tapoja muutettiin huomattavasti, sosiaalisista kanssakäymistä rajoitettiin ja vapaa-ajan toimintoja kiellettiin. Koronatilanteen jatkuessa oppijoiden hyvinvoinnin haasteet nousivat esiin, joilla pitkittyessään ennustetaan olevan vaikutuksia oppimiseen ja oppijoiden koulutusuriin.

Kouluterveydenhoitohenkilöstön keskittyminen koronaterveydenhuoltoon on viivästyttänyt mm. lasten ja nuorten ikäkausitarkastuksia, jolla on vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin.

Koronan vaikutusten korjaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä ja samalla on pidettävä huoli, että myös resurssointi on sitoutunutta ja pitkäjänteistä. Oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeet näkyvät koulun ja oppilaitoksen arjessa myös tulevana vuosina. Työtä tulee suunnata yhteisöllisyyden vahvistamiseen, lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen, monikielisten oppijoiden tukemiseen, kodin ja koulun yhteistyön uudelleen rakentamiseen sekä henkilöstön hyvinvointiin ja työssä jaksamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Maksuttoman harrastustoiminnan järjestäminen kaikille lapsille ja nuorille on tärkeää. Korona-aikana osa lapsista katosi harrastustoiminnasta, mikä edellyttää lisää toimenpiteitä kaupunkitasoisen harrastustoiminnan vakiinnuttamiseen vähintään korona-aikaa edeltävälle tasolla koulupäivän jälkeen.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät

Strategiset riskit

Koronakriisin aiheuttama opiskelijoiden oppimisvaje ja hyvinvointivaje ja mielenterveyshaasteiden kasvu yhdessä alueiden erilaistumiskehityksen kanssa muodostavat riskin sekä henkilöstön, että oppijoiden hyvinvoinnille ja turvallisuudelle.

Alueellisen segregaation kasvu tuottaa haasteen koulujen yhdenvertaiselle kehitykselle. Riskinä alueiden sekä koulujen leimautuminen ja tästä syntyvät mainehaitat ja vetovoimaisuuden lasku.

Uuden henkilöstön saatavuus ja nykyisen henkilöstön hyvinvointi on merkittävä riskitekijä. Henkilöstöpula ja henkilöstön kuormittuminen vaikeuttavat kasvatuksen ja koulutuksen palveluiden tuottamista ja erityisesti strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista.

Pula psykologeista muodostaa merkittävän riskin opiskeluhuollon laadukkaalle ja lakisääteiselle toteuttamiselle ja oppijoiden hyvinvoinnille.

Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamisen tarkoittaa, että jatkossa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista suurempi osa on alle 3-vuotiaita lapsia. Tämä lisää kustannuksia, koska alle 3-vuotiaiden henkilöstömitoitus on suurempi kuin yli 3-vuotiailla. Samalla kasvaa varhaiskasvatuksen kasvatus- ja hoitohenkilöstön tarve, jonka saatavuus on tällä hetkellä kriittinen

Toiminnalliset riskit

Ukrainan konflikti vaikuttaa merkittävästi kaupungin ja toimialan toimintaan: Vieraskielisten oppijoiden tarpeisiin on pystytty vastaamaan ja uusien vieraskielisten oppijoiden muodostaman riskin opetuksen tarjonnalle arvioidaan vähentyneen. Myös valmistavan opetuksen tarpeiden kasvun arvioidaan muodostavan edelleen riskin toimialan operatiiviselle toiminnalle. Lisäksi konflikti vaikeuttaa palvelutilojen tarpeen arviointia vaikeasti ennustettavan oppijamäärän seurauksena.

Tietojärjestelmien, kuten opiskelija- ja asiakastietojärjestelmien sekä henkilöstöjärjestelmien, tiedon oikeellisuus muodostaa edelleen merkittävän riskin. Myös talouden ohjaaminen ja seuranta vaikeutuvat sekä kaupungin maine työnantajana vaarantuu toimimattomien HR- tietojärjestelmien takia.

Taloudelliset riskit

Ukraina-kriisi ja inflaation kiihtyminen aiheuttavat taloudellista epävarmuutta. Yleinen taloustilanne, kiihtynyt inflaatio ja tuotantokustannusten ja palkkojen nousu vaikeuttavat kaupungin ja toimialan talousarvion ja -ennusteiden laadintaa. Energian hintojen nousupaine sähkön ja polttoaineiden/kuljetusten hinnoissa aiheuttaa merkittävää painetta kustannusten kasvuun.

Rakennus – ja energiakustannusten nousu nostaa toimialan palvelutilojen rakennuskustannuksia ja viivästyttää rakennushankkeita. Toimialan tilojen vuokrien kehitys muodostaa taloudellisen riskin, jonka seurauksena vuokrien kokonaiskustannukset suhteutettuna toimialan perustehtävien rahoitukseen ovat suuret ja vuokria joudutaan rahoittamaan palvelujen järjestämiseen varatuista varoista.

Koulutuksellisen tasa-arvorahan tason mahdollinen väheneminen vuonna 2023 merkittävästi uuden opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain muutoksen myötä on tunnistettu ja sisältää merkittävän riskin opetuksen laadun ja eriytymiskehityksen torjunnassa.

KAUPUNGIN STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN

Kasvun paikka 20212025

Toimiala on tunnistanut neljä keskeistä asiaa, joilla strategian toteutumista edistetään:

- o Kaikki koulut ja päiväkodit ovat hyviä
- o Hyvinvointi
- o Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä.
- o Teemme Helsingistä lukemisen ja lukutaidon pääkaupungin.

Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia

Strategiset tavoitteet Helsingin koulutuksen kehittämiseksi vuoteen 2030

Koulutus 2030 strategisia tavoitteita ja toimenpiteitä työstetään edelleen vuonna 2023. Vuoden 2023 alussa toteutetaan laaja kuntalaiskuuleminen. Vuoden 2023 tavoitteita ja toimenpiteitä konkretisoidaan ja kootaan toimivia työvälineitä opettajille ja oppijoille. Koulutus 2030 työskentelyssä haetaan vastauksia myös segregaatian kehityksen ratkaisemiseen ja ehkäisemiseen yhdessä toimialojen ja tutkijoiden kanssa. Tavoitteena on olla suunnannäyttäjiä ja vaikuttaa myös kansallisella tasolla.

Tarveperusteinen (TP) rahoitus (aikaisemmin positiivisen diskriminaation (PD) rahoitus, myönteinen erityiskohtelu)

Perusopetuksen tarveperusteisen indeksin malli uudistetaan ja rahoitus suomen- ja ruotsinkielisille kouluille muuttuu uusien laskentamallien muuttujien myötä. Uusitusmallissa siirrytään taustamuuttujissa aluepohjaisesta tiedosta koulukohtaiseen tietoon ja laskentaan, mikä kuvaa koulujen tilannetta luotettavammin sekä kohdentaa rahoitusta tarkemmin koulujen tarpeiden mukaan. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tarveperusteisen indeksin malli ja rahoitus uudistetaan vuonna 2023.

Varhaiskasvatuksen osallistumisaste

Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan edelleen strategian mukaisesti. Tavoitteena on, että varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee edelleen erityisesti vieraskielisten keskuudessa. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen vaikuttaa siihen, että jatkossa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista suurempi osa on alle 3-vuotiaita lapsia. Tämä lisää kustannuksia, koska alle 3-vuotiaiden henkilöstömitoitus on suurempi kuin yli 3-vuotiailla. Samalla kasvaa varhaiskasvatuksen kasvatus- ja hoitohenkilöstön tarve, jonka saatavuus on tällä hetkellä kriittinen.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu ja tasa-arvo

Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa vahvistetaan edelleen Oikeus oppia -kehittämishjelmalla. Vuosina 2022–2023 toteutetaan varhaiskasvatuksen laadun nykytilan kartoitus kaupungin varhaiskasvatuksessa pedagogisen toiminnan sekä järjestäjätasolla. Kartoituksen tarkoituksena on tunnistaa toiminnan vahvuudet ja kehittämiskohteet sekä huomioida varhaiskasvatuksen alueelliset erot ja niiden yhteys laadunhallinnan ja arvioinnin edistämiseksi. Tavoitteena on myös pedagogisen toiminnan tasolla käytössä olevien arviointityökalujen arviointi. Toisena tavoitteena on lisätä varhaiskasvatustyökalujen esihenkilöiden ja aluepäälliköiden osaamista laadunhallinnassa sekä arviointitiedon hyödyntämisessä. Alueellisen työskentelyn tarkoituksena on varmistaa yhtenäinen laatu- ja arviointikulttuuri ja vahvistaa jaetun johtamisen kulttuuria.

Perusopetuksessa valmistellaan vuoden 2023 aikana perusopetuksen laadun ja arvioinnin toimintamallia osana strategiakauden tavoitetta Kaikki koulut ovat hyviä. Osana laatutyötä valmistellaan perusopetuksen auditointia sekä peruskouluille soveltuvia laatutyökaluja osana laadunhallinnan osaamisen kehittämistä.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

Perusopetuksen sitouttavan koulu yhteistyön toimintamallitoimintaa (SKY) jatketaan. Tavoitteena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja perusopetuksessa ja luoda myönteistä, kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintakulttuuria. Kahdeksan alueellista asiantuntijaa ovat jalkautuneet kouluihin tukemaan koulujen kehittämistyötä sekä kouluille mahdollistetaan koulutuksia kehittämistyön tueksi. Valtakunnallinen malli valmistellaan paikallisten pilottien ja kehittävän arvioinnin pohjalta.

Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä

Helsingin lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä asettaa kaupunkitasoiset tavoitteet ja mittarit jokaisen lapsen ja nuoren osallisuuden vahvistamiseksi. Ohjausryhmä edistää lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamista sekä vaikuttamistoiminnan yhteensovittamista. Ohjausryhmä laatii osallisuuden edistämiseen ja vaikuttamisjärjestelmän toimeenpanoon konkreettiset toimenpiteet. Toimintatapoja ja kanavia kehitetään kaupunkiyhteisesti lapsia ja nuoria kuullen.

Oikeus oppia

Varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa vahvistetaan inklusiivista toimintakulttuuria johtamisessa, pedagogisessa toiminnassa ja yhteistyörakenteissa alueellisen kehittämisen sekä täydennyskoulutuksen keinoin. Varhaiskasvatuksen kehittämistyössä tuetaan ja edistetään varhaiskasvatustilain mukaisen tuen uudistuksen toimeenpanoa kaikissa varhaiskasvatyksyksiköissä. Tuen suunnittelun, toteutumisen ja vaikuttavuuden arvioinnin malleja kehitetään kolmitasoisien tuen mukaisesti koko kaupungissa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Oikeus oppia kehittäminen esi- ja perusopetuksessa painottuu vuonna 2023 koulukohtaisen ohjaukseen ja tukeen inklusiivisen toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseksi. Tavoitteena on myös varmistaa kehittämistyön vaikuttavuus kiinnittämällä kehittämistoiminta vahvemmin vakinaiisiin rakenteisiin niin hallinnon kuin koulun tasolla. Vuonna 2023 tullaan toteuttamaan kehittämistoiminnan loppuarviointi, jonka perusteella esitetään suuntaviivoja helsinkiläisen inklusiivisen lähikoulun jatkokehittämiseksi.

Englanninkielinen koulutus ja kansainvälisten perheiden palvelut

Englanninkielinen koulutus laajenee edelleen. Koulutusta lisättäessä varmistetaan oppijan kielipolku esiopetuksesta perusopetukseen sekä jatkomahdollisuus toiselle asteelle. Haasteena kielipolun turvaamisessa on kansallisen englanninkielisen ylioppilastutkinnon puuttuminen sekä pätevän henkilöstön saatavuus.

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Helsinki on onnistunut oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanossa. Aiemmat nivelvaiheen koulutukset korvannut TUVA-koulutus käynnistyi 1.8.2022. Vuonna 2023 kehitystyö jatkuu etenkin erityisryhmien jatkopolkujen sujuvoittamiseksi. Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutuksia ja vaikuttavuutta seurataan vuosittain seurantasuunnitelman mukaisesti. Helsingin seuranta perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön oppivelvollisuuden laajentamisen seurantasuunnitelmaan.

Pohjoismaisen koulu (Nordiska skolan)

Pohjoismaisen koulun (Nordiska skolan) toteuttamisen valmistelu on aloitettu kasvatus- ja koulutuslautakunnalle 10.11.2020 esitetyn konseptisuunnitelman mukaisesti.

Myllypuron kampus

Myllypuron kampus otetaan käyttöön 1.8.2023. Itä-Helsinkiin tulee uusi mittava koulutuksen keskittymä, kun Metropolia, Stadin AO ja Kielilukio muodostavat yhteisen kampuksen. Opintoja voi suorittaa ristiin esim. ammatillisessa koulutuksessa rakennusala opiskeleva voi täydentää kielitaitoaan kielilukiossa, joka madaltaa kynnystä jatkaa opintoja ammattikorkeakouluun.

Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistaja

Lukeminen

Perusopetuksen lukutaidon strategisen kehittämisen tavoitteena on, että jokainen oppija löytää oman tapansa lukea. Koulussa tehdään erilaisia toimia lukuinnon kasvattamiseksi ja oppilaiden lukutaidon vahvistamiseksi sekä hyödynnetään lukutaidon tuen tarpeen arviointien tuloksia opetuksen tukena. Kouluissa ja päiväkodeissa tuetaan henkilöstön osaamista erilaisten materiaalien ja digitaalisten välineiden käyttöön. Jokaisessa koulussa on nimetty kirjastoyhteysopettaja ja tätä toimintaa muotoillaan edelleen yhteistyössä kirjastojen kanssa.

Liikkuminen

Liikkumista edistetään systemaattisesti osana jokaista varhaiskasvatuspäivää. Liikuntakasvatus on säännöllistä, lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatuksessa lapsia kannustetaan ulkoiluun ja liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina. Liikkumisen näkökulma otetaan puheeksi lapsen henkilökohtaisessa VASU-keskustelussa.

Perusopetuksessa kouluilla on lukuvuonna 2022–2023 vähintään yksi kehittämistavoite liikkumisesta perustuen kouluterveyskyselyyn, Liikkuva Koulu-nykytilan arviointiin tai Move-mittauksiin. Fyysisen toimintakyvyn mittausten (Move!) vaikuttavuutta parannetaan kouluyhteisön, kouluterveydenhuollon ja liikuntatoimijoiden yhteisellä projektilla. KouluPT-toimintaa laajennetaan kaikkiin Helsingin yläkouluihin.

Liikkumista edistetään toisella asteella osana opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointityötä ja jokaista opiskelupäivää tavoitteellisesti sekä kansallisia tiedolla johtamisen menetelmiä hyödyntäen. Liikkumismahdollisuuksia parannetaan Liikuntacoach-pilotilla ja Ammattiosaajan Työkykypassilla.

Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat

Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2022–2025 on valmisteltu toimialojen yhteistyönä. Toimenpiteissä korostuu mielen hyvinvoinnin varhainen tuki, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, liikkumisen ja terveellisen elämäntavan edistäminen sekä turvallisuuden lisääminen.

Toimialalla kehitetään tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattisesti. Taidot edistävät akateemista oppimista ja ovat yhteydessä myöhempään pärjäämiseen yhteiskunnassa ja henkilökohtaisessa elämässä sekä edistävät mielenterveyttä. Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat yhteydessä taustatekijöihin, kuten sosioekonomiseen asemaan.

Koronan vaikutusten korjaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä. Oppimisen ja hyvinvoinnin tuen tarpeet näkyvät koulun ja oppilaitoksen arjessa myös tulevana vuosina. Työtä suunnataan yhteisöllisyyden sekä lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen, monikielisten oppijoiden tukemiseen, kodin ja koulun yhteistyön rakentamiseen sekä henkilöstön hyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.

Kiusaamisen vastaisen ohjelman KVO13 -ohjelman mukaisia toimenpiteitä jatketaan. Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyn toimenpideohjelmaa (OKM) tavoitteena on nollatoleranssi kiusaamiselle, häirinnälle, sosiaaliselle syrjinnälle ja väkivallalle kouluissa ja oppilaitoksissa. Vuonna 2023 perusopetuksessa keskitytään erityisesti tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattiseen opettamiseen, jatkuvaan ryhmäyttämiseen sekä tukioppilastoiminnan vahvistamiseen. Toisella asteella yhteisöllisyyden vahvistamiseen rakennettiin hyvinvointikahvila – konsepti yhteistyössä soten ja kuvan nuorisotyön kanssa. Hyvinvointikahvilat olivat opiskelijoiden oma toive opiskelijoiden vuorovaikutuksen vahvistamiseksi ja ammattilaisten kohtaamiseen matalalla kynnyksellä. Sekä perusopetuksessa että toisella asteella varmistetaan poissaoloihin puuttumisen tuen portaiden -mallin systemaattinen käyttö.

Kaikissa toiseen asteen oppilaitoksessa rakennetaan opiskelijoiden kanssa yhdessä turvallisen yhteisön pelisäännöt. Prosessissa keskustellaan vastuullisesta vuorovaikutuksesta ja jokaisen opiskelijan omasta vastuusta yhteisön jäsenenä.

Toimialalla toteutetaan yhteistyössä kanslian turvallisuusyksikön ja nuorisotyön kanssa toimenpidekokonaisuutta "Ehkäise polarisaatiota – vahvista yhteisöllisyyttä". Työn tavoitteena on ehkäistä radikalisaatiota ja jengiytymistä. Työ keskittyy ennalta ehkäisevään työhön.

Henkilöstöä koulutetaan ja tuetaan sovittavan ja kohtaavan kulttuurin rakentumista kouluyhteisössä.

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Toimialan tuottavuus selvitys on käynnistynyt varhaiskasvatuksesta kesällä 2022. Tuottavuus selvitykset etenevät opetukseen ja hallintoon vuosien 2022–2023 aikana.

Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki

Toimialalla edistetään henkilöstön veto- ja pitovoimaa monin toimenpitein. Ratkaisuja työvoimavajeeseen haetaan jatkuvasti oppisopimuskoulutuksilla, korkeakouluyhteistyöllä, työssäoppimispaikkojen saatavuuden edistämällä sekä rekrytointi-ilmoitusten ja hakijakokemuksen kehittämällä ja uusilla toimintatavoilla. Toimialan näkyvyyteen ja työnantajamielikuvan kehittämiseen panostetaan kohdistamalla ja uusimalla rekrytointimarkkinointia. Työsuhdeasuntoja ja erilaisia rekrytointiin kannustinpalkkioita tarjotaan sekä monimuotoisia täydennyskoulutuspolkuja edistetään. Toimialan esihenkilöille tarjotaan rekrytointiin tukea mm. rekrytointiklinikoilla.

Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen

Kasvatuksen ja koulutuksen tulee vastata ennalta yhteiskunnan ja työelämän tuleviin haasteisiin. Yhteiskunta ja työelämä ovat pitkälle digitalisoituneet ja muuttuvat kiihtyvällä tahdilla. Digitalisaatio tuo merkittävää pedagogista lisäarvoa oppijan kasvuun ja kehitykseen. Opetuksen ja kasvatuksen digitalisaatio on pedagogisen toimintakulttuurin muutosta. Tämän muutoksen mahdollistaa toimiva tietoteknologinen ympäristö.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa huoltajien ja päiväkodin väliseen sekä päiväkodin sisäiseen viestintään on kehitteillä Snadi-mobiiliratkaisu. Snadi mahdollistaa mm. huoltajien ja päiväkodin välisen viestinnän, kalenterissa ilmoitettavat tapahtumat, kalenterivaraukset esim. huoltajatapaamisille sekä päiväkodin henkilöstön ja yksikköesihenkilön välisen sisäisen viestinnän. Snadia kehitetään osana Asti-kehitystä, ja sen pilotti alkaa valikoiduissa päiväkodeissa syksyn 2022 aikana. Mobiiliratkaisun lisäksi on kehityksessä myös desktop-versio. Laajempi käyttöönotto on tarkoitus toteuttaa vuoden 2023 aikana.

Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa käytettävän hallintajärjestelmän (asiakastietojärjestelmä, ASTI) kehittäminen jatkuu vuonna 2023. Muita kehitettäviä kohteita ovat digitaalinen oppimisympäristö sekä tekoälypohjainen oppimisanalytiikka. Ammatillisessa koulutuksessa pilotoidaan tekoälypohjaista ohjaustyökalua sekä kehitetään ennakoinnin ja pedagogisen tietojohdamisen työkalua.

TALOUSARVION TOIMINNAN TAVOITTEET

Sitovat tavoitteet

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kaksi (2) sitovaa tavoitetta. Sitova tavoite 1 on ”Parannetaan mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa”. Tavoitteen toteutumista mitataan kahdella mittarilla.

Toisena sitovana tavoitteena on ”Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä”. Tavoitteen toteutumista mitataan yhdellä mittarilla.

Tavoite	Mittari
SITOVA TAVOITE 1 Parannetaan mielen hyvinvoinnin varhaista tukea lasten ja nuorten arjessa (hyte)	Mittari 1: Perusopetus: Peruskouluissa opetetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja systemaattisesti. Peruskouluista vähintään 80 % käyttää systemaattisesti yhtä tai useampaa vuodelle 2023 sovittua tunne- ja vuorovaikutustaidon -ohjelmaa syyslukukauden 2023 loppuun mennessä seuraavasti: <ul style="list-style-type: none"> - vuosiluokkien 1—6 ja 7—9 kouluissa vähintään yhdellä vuosiluokalla - vuosiluokkien 1—9 kouluissa vähintään kahdella vuosiluokalla (toinen vuosiluokka on oltava luokka-asteilta 1—6 ja toinen luokka-asteilta 7—9). Koulu päättää, mikä vuosiluokka kokonaisuudessaan (esim. kaikki 1.vuosiluokan oppilaat) käyttää valittua ohjelmaa.
	Mittari 2: Lukiokoulutus: Yhteisöllisyyttä rakennetaan lukioissa määrätietoisesti. Itsensä tärkeäksi osaksi koulu yhteisöä kokevien opiskelijoiden osuus on laskenut pitkään. Tavoitteena on, että lasku pysähtyy ja osuus pysyy vähintään 2021 Kouluterveyskyselyn tasolla (45,5 %). Tavoitteen saavuttamiseksi jokaisessa lukiossa toteutetaan monialaista verkostoyhteistyötä arjen toiminnassa. Esimerkiksi hyvinvointikahviloissa kohdataan opiskelijoita matalalla kynnyksellä sekä vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutusta ja vähennetään yksinäisyyttä.
SITOVA TAVOITE 2 Parannetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa ja työoloja yhdessä	Varhaiskasvatus ja ammatillinen koulutus: Stadin AO:ssa varhaiskasvatuksen lastenhoitajien kelpoisuuteen tähtäävässä oppisopimuskoulutuksessa aloittaneiden määrä kasvaa vähintään 20 % vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022. Tavoitteen saavuttamiseksi varhaiskasvatuksessa ja Stadin AO:ssa sovitaan toimenpiteistä, joilla kannustetaan ja mahdollistetaan ei-kelpoisia lastenhoitajia aloittamaan kelpoisuuteen tähtäävässä oppisopimuskoulutuksessa.

Toiminnalliset tavoitteet

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kolme (3) kaupunkiyhteistä toiminnallista tavoitetta.

Tavoite	Mittari
Kaupunki uudistus Turvallisuuden tunnetta parannetaan kaupunki uudistusalueilla kaupunkiympäristöä kohentamalla ja palveluita kehittämällä	Koulun hyvinvointiprofiilin ”Sosiaaliset suhteet” -osion kahden kysymyksen keskiarvo positiivisesti vastanneiden osuudesta: ”Kouluni lähialueen aikuiset suhtautuvat minuun ystävällisesti” sekä ”Kouluni lähialueen julkisissa paikoissa (esim. kirjastot, nuorisotilat, bussit) minuun suhtaudutaan ystävällisesti”. Kysymyksiin ”samaa mieltä” ja ”täysin samaa mieltä” vastanneiden määrä lasketaan yhteen ja jaetaan kokonaisvastausmäärällä. Koulut jaotellaan kaupunki uudistusalueisiin kuuluviksi ja ei-kuuluviksi peruspiirijaottelun mukaan. Vuonna 2023 kaupunki uudistusalueiden yhteenlaskettu prosenttiosuus ei ole heikempi kuin muilla alueilla 95 % luottamusväliillä. Vuonna 2021 prosenttiosuus oli kaupunki uudistusalueilla 73,2 % oppilaista koki lähialueen aikuisten suhtautuvan heihin ystävällisesti ja että lähialueen julkisissa palveluissa heihin suhtaudutaan ystävällisesti. Muilla kuin kaupunki uudistusalueilla osuus oli 78,7 %.
Käyttötalouden tuottavuus	Palvelukokonaisuuksiin ja hallintoon tehtävät tuottavuus selvitykset ja niistä mahdollisesti esiin nousevat toimenpiteet.
HYTE- tavoite Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä	Parannetaan ikäihmisten mahdollisuuksia lähteä liikkeelle, liikkua ja harrastaa yhdessä. Työväenopistossa ja Arbiksessa ikäihmisille suunnattujen liikunta- ja tanssikurssien lukumäärä suhteessa opiston liikunta- ja tanssikurssien kokonaismäärään kasvaa vuoden 2022 tasosta.

Suoritteet

TA Kaupungin tuottamat palvelut	TP 2021	TA 2022	Ennuste 2/2022	TAE 2023	T SE 2024	T SE 2025
VARHAISKASVATUS						
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset keskimäärin vuoden aikana						
Suomenkielinen varhaiskasvatus*	28 205	28 662	28 442	28 632	29 205	29 875
Omissa päiväkodeissa	25 940	26 332	26 129	26 312	26 865	27 535
Maksusitoumusasiakkaat	24 526	24 853	24 785	24 996	25 607	26 334
Perhepäivähoidossa	491	488	480	500	500	500
Kerhoissa	517	602	464	416	383	351
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus*	406	389	400	400	375	350
Omissa päiväkodeissa (sis. esiopetus)	2 265	2 330	2 313	2 320	2 340	2 340
Ostopalvelupäiväkodeissa (sis. maksusit.)	2 000	2 055	2 038	2 045	2 065	2 065
Perhepäivähoidossa	205	210	210	210	210	210
	60	65	65	65	65	65
Esiopetusoppilaat, 6-vuotiaiden esiopetus (20.9)**						
Suomenkielinen varhaiskasvatus	6 301	6 125	6 062	5 952	5 722	5 627
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	5 803	5 654	5 602	5 502	5 256	5 215
	498	471	460	450	466	412
**) Sisältyvät omissa päiväkodeissa olevien lasten lukumäärään						
PERUSOPETUSLAIN MUKAINEN KOULULAISTEN ILTAPÄIVÄTOIMINTA						
Kaupungin koulujen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	8 400	9 019	9 230	9 635	9 760	9 760
Kaupungin leikkipuistojen järjestämässä perusopetuksen iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat alkaen 1.8. 2021	790	500	500	500	500	500
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	0	2 000	1 100	2 000	2 000	2 000
Avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	437	430	430	515	560	560
	7 173	6 089	7 200	6 620	6 700	6 700
PERUSOPETUS						
Suomenkielinen perusopetus	45 829	46 593	46 730	47 451	47 993	48 362
Ruotsinkielinen perusopetus	41 876	42 514	42 651	43 298	43 811	44 168
	3 953	4 079	4 079	4 153	4 182	4 194
LUKIOKOULUTUS						
Suomenkielinen lukiokoulutus	9 344	9 849	9 792	10 281	10 614	10 912
Valmistava opetus	8 036	8 512	8 509	8 964	9 258	9 522
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	50	54				
	1 258	1 283	1 283	1 317	1 356	1 390
AMMATILLINEN KOULUTUS						
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina	10 043	9 319	9 372	9 369	9 369	9 369
Oppisopimuskoulutus	8 435	8 947	8 947	8 947	8 947	8 947
TUVA-koulutus	1 286					
Muu ammatillisen koulutuksen järjestämä koulutus	195	240	293	290	290	290
Työpajatoiminta, nuorten määrä henkilötyövuosina	127	132	132	132	132	132
VAPAA SIVISTYSTYÖ						
Suomenkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	101 726	102 200	102 200	105 000	102 200	102 200
josta maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunnit	4 984	4 500	4 500	4 300	4 500	4 500
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	83 888	81 000	81 000	83 000	81 000	81 000
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö						
Opetustunnit	21 302	21 500	21 500	21 500	21 500	21 500
josta maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, opetustunnit	2 923	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	10 598	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Vapaa sivistystyö, opetustunnit	123 028	123 700	123 700	126 500	123 700	123 700
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	94 486	95 000	95 000	97 000	95 000	95 000

TA Korvaukset ja avustukset	TP 2021	TA	Ennuste			
		2022	2/2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Varhaiskasvatus:						
Lasten kotihoidontuki, sisältää molemmat kieliryhmät	6 160	6 414	5 634	5 406	5 114	5 049
Yksityishoidontuki, sisältää molemmat kieliryhmät	3 339	2 931	3 182	3 297	3 372	3 455
Kotikuntakorvausten perusteena olevat oppilasmäärät						
- Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	508	560	1 150	1 150	1 300	1 450
- Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat	9 586	9 815	9 844	9 965	10 115	10 115

Vaikuttavuustavoitteet

	TP 2021	TA 2022	Ennuste			
			2022	TAE 2023	TSE 2024	TSE 2025
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
Varhaiskasvatuksen osallistumisaste kaikki palvelut yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisen hoidon tuki)						
1-2-vuotiaat	57,9	57,0	59	59	59	59
3-4-vuotiaat	92,3	92,0	93	93	93	93
5-vuotiaat	95,2	96,0	96	96	96	96
6-vuotiaat	95,6	96,0	96	96	96	96
1-6-vuotiaat	81,9	83,5	83	83	83	83
1-6-vuotiaiden osallistumisaste	81,9	83,0	83	83	83	83
Kaupungin varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)	73,4	74,7	74,7	74,7	74,7	74,7
Tuettu palvelutuotanto yksityishoidontuki	8,5	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
Vieraskielisten 1-6-vuotiaiden osallistumisaste varhaiskasvatukseen (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisen hoidon tuki)	76,0	76,0	76	76	76	76
Suomen ja ruotsinkielinen perusopetus						
*) Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1. luokan oppilaat, kaupungin koulut	85,3	86,0	90	90	90	90
Helsinkiläisistä perusopetuksen päättäneistä perusasteen jälkeisissä haussa ilman koulutuspaikkaa jääneiden osuus kaikista hakeneista (ei valittu tai ei vastaanottanut).	5,7	2,0	4	4	4	4
Helsingin kaupungin perusopetuksessa päättäneistä perusasteen jälkeisissä haussa ilman koulutuspaikkaa jääneiden osuus kaikista hakeneista (ei valittu tai ei vastaanottanut).	6,1	2,0	4	4	4	4
Suomen- ja ruotsinkielinen lukiokoulutus						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. keskiarvoon)	0,1	4,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Läpäisyaste	84,8	85,7	83,4	85	85,4	85,4
Keskeyttäminen negatiivinen	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Ammatillinen koulutus						
Alle 19-vuotiaiden negatiivinen keskeyttäminen	4,3	5,4	5,0	5,0	5,0	5,0
Opiskelijoiden näkemys opintojensa vaikuttavuudesta (asteikko 1-5).	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Sijoittuminen valmistumisen jälkeen. Työllistyneiden ja jatko-opintoihin siirtyneiden osuus kaikista valmistuneista vuosi valmistumisen jälkeen.	75	80	83	83	83	83
Koko toimialasta:						
Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 20-24-vuotiaista helsinkiläisistä. Osuus lasketaan vain Suomessa syntyneistä, koska maahanmuuttavien tutkintotiedoissa on puutteita.	87,0	88,3	88	89	89	89

*) Uusi mittari, vuoden 2020 tilinpäätöslukua ei ole laskettu

TALouden KESTÄVYYS

Yksikkökustannusten kehitys	Ennuste					
	2021 TP	2022 TA	2022	2023 TAE	2024 TSE	2025 TSE
Keskimääräiset nettomenot (€/lapsi)						
Suomenkielinen varhaiskasvatus ja esiopetus	11 042	11 264	11 911	11 925	12 369	12 772
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja esiopetus	12 747	13 334	12 815	14 055	14 437	15 392
Keskimääräiset nettomenot (€/oppilas/opiskelija)						
Suomenkielinen perusopetus	9 776	9 814	9 945	10 209	10 492	10 777
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	8 435	9 495	9 649	9 689	9 807	9 926
Ruotsinkielinen perusopetus	10 560	10 560	10 556	10 936	11 113	11 666
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	8 890	9 475	9 107	9 784	9 856	9 946
Ammatillinen koulutus **	12 512	12 690	12 642	13 271	13 579	13 875
Vapaa sivistystyö nettomenot (€/opetustunti)						
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	129	127	131	132	139	141
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	137	137	143	142	145	148

**) Vuosina 2022 - 2025 opiskelijavuodet sisältävät järjestämisluvan + lisäopiskelijavuodet

Prosenttimuutos yksikkökustannuksissa	Ennuste					
	2021 TP	2022 TA	2022	2023 TAE	2024 TSE	2025 TSE
Keskimääräiset nettomenot (€/lapsi)						
Suomenkielinen varhaiskasvatus ja esiopetus	2,74	2,01	5,74	5,87	3,72	3,26
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus ja esiopetus	1,52	4,60	-3,89	5,41	2,72	6,61
Keskimääräiset nettomenot (€/oppilas/opiskelija)						
Suomenkielinen perusopetus	2,88	0,39	1,33	4,02	2,77	2,72
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	6,75	12,57	1,62	2,04	1,22	1,21
Ruotsinkielinen perusopetus	-1,02	0,00	-0,04	3,56	1,62	4,98
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	4,27	6,58	-3,88	3,26	0,74	0,91
Ammatillinen koulutus **	7,30	1,43	-0,38	4,58	2,32	2,18
Vapaa sivistystyö nettomenot (€/opetustunti)						
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	6,46	-1,80	3,15	3,94	5,30	1,44
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	3,62	0,34	4,38	3,65	2,11	2,07

Tilankäytön tehokkuus

	2021	2022	Ennuste II 2022	2023	2024	2025
Tilan käyttö						
Päiväkodit						
Tilat, m2	277 954	281 806	281 555	279 838	289 943	294 854
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään	10,10	10,08	10,15	9,98	10,18	10,21
Peruskoulut						
Tilat, m2	536 842	540 842	541 224	549 011	555 773	561 001
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään	11,71	11,61	11,58	11,55	11,54	11,24
Lukiot						
Tilat, m2	87 642	87 642	88 845	87 339	87 339	87 339
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään	9,38	8,90	9,02	8,50	8,25	8,41
Stadin ammattiopisto*						
Tilat, m2	175 474	175 474	175 474	177 334	170 594	125 327
Tilojen pinta-alamäärä (htm2) suhteessa asiakasmäärään	14,44	13,57	13,57	19,03	18,31	11,94

*) Stadin ammattiopiston opiskelijavuodet sisältävät järjestämisluvan mukaiset opiskelijavuodet + lisäopiskelijavuodet

Kaikki uudet rakennushankkeet tehdään lähtökohtaisesti yhteiskäyttöhankkeina 2023–2025. Lisäämällä ja kehittämällä irtokalusteiden, varusteiden ja lukkopesien kierrätystä parannetaan kustannustehokkuutta ja vastataan strategian hiilineutraalitavoitteeseen.

Toimialan oppimisympäristöjen suunnitteluohjeistuksessa on parannettu suunnitteluratkaisujen kustannustehokkuutta.

Etä- ja monipaikkaisen työn tuoman muutoksen myötä on toimialalla käynnistetty hallinnon tilankäytön tehostamisen suunnittelu.

Tuottavuuskehitys

Tuottavuus lasketaan indeksinä suhteuttamalla palvelujen asiakasmäärämuutokset käyttömenojen muutoksiin. Tuottavuus paranee, jos asiakasmäärä kasvaa nopeammin tai laskee hitaammin kuin kustannukset. Eri palvelujen asiakasmäärät on tehty vertailukelpoisiksi keskenään kertoimilla, jotka perustuvat valtionosuuslaskennassa käytettäviin kertoimiin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kokonaistuottavuus	2021	2022	Ennuste 2022	2023	2024	2025
2021=100						
Suoriteindeksi	100,0	101,6	102,1	103,1	104,7	106,2
Kustannusindeksi	100,0	99,8	101,3	103,4	107,6	112,0
Tuottavuusindeksi	100,0	101,8	100,8	99,8	97,3	94,9

Tuottavuus on laskettu huomioiden suoritteet ja kustannukset kaupungin itse tuottamissa varhaiskasvatus-, opetus- ja koulutuspalveluissa.

Tuottavuustoimenpiteet

Kaupunginhallituksen laatimisohjeisiin sisältyy tuottavuuden parantamistavoite, vastuuperiaate. Edellä kuvatut panostukset kasvavan asiakasmäärän tarvitsemiin palveluihin, lakisääteisen palvelutason turvaamiseen varhaiskasvatuksessa, vuokrien korotuksiin ja hintatason nousun kattamiseen ylittävät kaupunginhallituksen laatimisohjeiden lähtökohtana olevan vastuuperiaatteen, vaikka toimiala onkin huomionnut esityksessä sen, että asiakasmäärä kasvaa kaupungin väestöä voimakkaammin.

Tämänhetkinen arvio on, että vastuuperiaatteen toteuttaminen edellyttää toimialalta mittaluokaltaan noin 17 miljoonan euron tuottavuustoimenpiteitä menokasvun hillitsemiseksi. Määrän arviointi on tällä hetkellä hyvin vaikeaa, koska siihen vaikuttaa olennaisesti mm. hintatason nousu, jonka ennakointi on tällä hetkellä maailmantilanteesta johtuen hankalaa. Arvio täsmennetään tulosbudjettiin.

Tuottavuustoimenpiteiden lähtökohtana on kuntalaisten laadukkaiden lakisääteisten kasvatusta- ja koulutuspalveluiden turvaaminen. Tuottavuuteen voidaan vaikuttaa mm. opetusryhmien kokoa ja määrää säätelemällä ja vähentämällä opetustarjontaa. Tuottavuustoimenpiteistä päätetään tulosbudjetin yhteydessä.

Tuottavuustoimenpiteiden tarvetta arvioitaessa menoissa ei ole huomioitu vuokrien korotuksia täysimääräisinä, kaupungin digitaalisen perustan lisäkustannuksia, lakimuutosten kustannuksia, kehitysvammaisten lasten määrän kasvua iltapäivätoiminnassa eikä oppivelvollisuuden laajenemisen tarkentuneita kustannuksia.

Mihin talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu Ukrainan kriisin vaikutuksia määrärahoihin kasvatukseen ja koulutuksen palveluissa

Henkilöstön virkistyssetelin käyttöönotto on kannatettavaa, mutta tarvittavaa määrärahaa ei voida ottaa toimialan perustoimintojen määrärahoista. Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu virkistyssetelin käyttöönottoon.

Talousarvioehdotus ei sisällä koronatilanteesta aiheutuvia kustannuksia eikä varauksia talousarvion ulkopuolisella rahoituksella rahoitettaviin palveluihin ja hankkeisiin.

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu mahdolliseen kaupungin vuokramallimuutokseen.

Yksityiselle varhaiskasvatukselle suunnattu käynnistämistuki esitetään lakkautettavaksi 1.1.2023 alkaen.

TALOUSARVION VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Talousarvioehdotuksen toimenpiteillä on merkittäviä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin sekä aikuisiin. Toimenpiteillä parannetaan lasten, nuorten ja aikuisten oppijoiden hyvinvointia, osaamista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia kasvatukseen ja koulutukseen. Toimenpiteillä vaikutetaan oppijoiden osallisuuteen, oppimistulosten paranemiseen ja opinnoissa edistymiseen. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvokysymykset ovat osa toiminnan suunnittelua ja toteutusta, henkilöstön koulutusta, työmenetelmien kehittämistä sekä kasvatusympäristöjen järjestämistä.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Toimialan henkilöstösuunnitelma 2023–2025

Henkilöstön määrällisellä ja laadullisella ennakkoinnilla vastataan toiminnasta, lainsäädännöstä ja muista toimintaympäristön muutoksista aiheutuviin henkilöstötarpeisiin. Vuonna 2023 toimialan henkilöstömäärä tulee kasvamaan maltillisesti lähinnä kasvavan asiakasmäärän vuoksi. Toimialalla on määritelty henkilöstöstrategiset tavoitteet vuosille 2022–2023. Ne ovat “Olemme houkutteleva työnantaja” ja “Onnistumme yhdessä. Kun johtaminen on hyvää, henkilöstö voi hyvin.”

Nykyisestä vakinaisesta henkilöstöstä arviolta 950 henkilöä (9 %) saavuttaa eläkeiän vuosina 2023–2025. Tämän lisäksi eläkeiän jo saavuttaneita työskentelee vakinaisessa palvelussuhteessa arviolta 630 henkilöä. Eniten ennakoitua eläkepoistumaa on varhaiskasvatuksen opettajissa ja lastenhoitajissa sekä luokanopettajissa ja lehtoreissa. Esihenkilöiden osalta eniten ennakoitua eläkepoistumaa on suurissa esihenkilöryhmissä eli päiväkodin johtajissa ja rehtoreissa sekä lisäksi hallinnon esihenkilöissä. Vakinaisen henkilöstön ulkoinen lähtövaihtuvuus vuonna 2021 oli yhteensä 6,9 % (822 henkilöä). Tästä muiden kuin eläköityneiden osuus oli 5,2 %, mikä on henkilöstömääränä 630.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärän ennustetaan kasvavan väestöennusteen ja osallistumisasteen kehityksen mukaisesti. Suunnittelukaudella arvioidaan kymmenen varhaiskasvatusyksikön kasvavan, joka tarkoittaa, että näihin yksiköihin lisätään mitoituksesta irti oleva varajohtaja. Varhaiskasvatustlain (540/2018) mukaista henkilöstörakenteen muutosta jatketaan seuraamalla päiväkotien henkilöstörakennetta ja rekrytoimalla varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien sijaan. Henkilöstörakenteen muutos lisää palkkakustannuksia aina vuoteen 2030 asti.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa vuonna 2022 aloitettua nopean avun toimintaa ja omien sijaisten liikkuvuutta kehitetään edelleen.

Perusopetuksen oppilasmäärän kasvuun varaudutaan esittämällä perustettavaksi uusia luokanopettajan, lehtorin ja erityisopetuksen virkoja. Oppilasmäärältään suurimpien peruskoulujen johtamisjärjestelmämuutoksen toimeenpanoa jatketaan suunnitelmakaudella asteittain esittämällä perustettavaksi uusia apulaisrehtorin virkoja. Tehostetun oppilaanohjauksen vahvistaminen lisää perusopetuksen opinto-ohjaajien määrää.

Koulunkäyntiavustajapalveluiden ostot Seuresta ovat kasvaneet edellisinä vuosina. Perusopetuksessa tavoitteena on rekrytoida lisää kaupungin omia koulunkäyntiavustajia, mikä tulevaisuudessa pienentää henkilöstövuokrauksen tarvetta. Iltapäivätoiminnan asiakasmäärän kasvuun varaudutaan perustamalla uusia toimia.

Lukioiden henkilöstömäärä kasvaa lähivuosina opiskelijamäärän kasvun myötä. Stadin AO:n henkilöstömäärän kehityksessä ei tapahdu merkittävää muutosta. Mahdollisiin muutoksiin vaikuttavat erityisesti ammatillisen koulutuksen rahoitukseen kuuluvien, vuosittain erikseen haettavien, strategiarahoituksen ja lisäsuoritepäätöksen suuruus.

Oppivelvollisuuden laajentamisen henkilöstövaikutuksia seurataan suunnittelukaudella. Työllisyydenhoidon kuntakokeilulla on ollut vähäisiä henkilöstövaikutuksia ja vähäisiin henkilöstövaikutuksiin varaudutaan koko kuntakokeilun ajan.

Oppilas- ja opiskelijahuollon resursseja kasvatetaan vastaamaan lakisäätteistä mitoitusta. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita vahvistetaan strategian mukaisesti opiskeluhuollon ja koulun muiden ammattilaisten osaamisen kehittämällä.

Toimialan asiakas- ja henkilöstömäärä ovat kasvaneet viime vuosina, mutta tämä ei ole vaikuttanut hallinnon henkilöstömitoitukseen sitä kasvattaen. Myös ulkoisella rahoituksella toteutettaviin hankkeisiin palkattavan henkilöstön määrä on kasvanut koko toimialalla. Asiakas- ja henkilöstömäärien kasvuun on reagoitu mm. uudistamalla hallinnon rakenteita ja tehtäviä.

Henkilöstön saatavuus ja sisäinen liikkuvuus

Toimialalla on henkilöstövajetta erityisesti varhaiskasvatuksen opettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, varhaiskasvatuksen lastenhoitajan, erityisluokanopettajan ja psykologin tehtävissä. Ruotsinkielisissä palveluissa henkilöstövajetta on näiden lisäksi luokanopettajan ja koulunkäyntiavustajan tehtävissä. Seuren kautta palkattavia määräaikaista ruotsinkielisiä koulunkäyntiavustajia ei ole ollut riittävästi saatavilla. Ammatillisessa koulutuksessa on pula tekniikan alan opettajista. Hallinnon tehtävissä saatavuusongelmat ilmenevät erityisesti tietohallintopalveluissa sekä talous- ja suunnittelupalveluissa.

Kannustuspalkkioiden käyttöä jatketaan ja tehostetaan toimialalla. Rakennemuutoksen ja työvoimatilanteen edistämiseksi varhaiskasvatuksessa jatketaan vuosien 2023–2024 aikana henkilöstön pätevöitymistä varhaiskasvatuksen opettajaksi myöntämällä palkkaetuja yliopistojen 1000+ hankkeen kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon opintoihin ja maksamalla koulutukseen hakeutumiseen liittyviä avoimen yliopiston kurssimaksuja. Lisäksi tavoitteena on lisätä varhaiskasvatuksen sosionomien määrää tukemalla henkilöstön pätevöitymistä sosionomin tehtävään. Varhaiskasvatuksen opettajien pätevöitymistä varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi tuetaan edelleen. Henkilöstön opinnoissa tukeminen lisää kustannuksia palkkaetujen ja sijaiskustannusten myötä. Varhaiskasvatuksessa tavoitellaan oppisopimuskoulutuksen kautta pätevöityvien varhaiskasvatuksen lastenhoitajien määrän nostamista.

Peruskoulun luokanopettajia tuetaan palkallisella virkavapaalla heidän suorittaessaan erillisiä erityisopettajan opintoja. Pätevöitymiskoulutusten tukemista tarkastellaan myös muiden ryhmien osalta, varsinkin toiminnan kannalta keskeistä on tukea laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen ja kielikylypyopetukseen pätevöitymistä. Lisäksi tehostetaan yhteistyötä, harjoittelukäytäntöjä sekä viestintää yliopistojen kanssa, osallistutaan laajemmin rekrytointitapahtumiin sekä suunnataan markkinointia kattavammin myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.

Viime vuosien pandemia-aikojen henkilöstön siirtokokemusten perusteella on toimialalla kehitetty liikkuvuuteen liittyviä prosesseja ja henkilöstön vastaanottokyvykkyyttä.

Henkilöstön osaamisen, johtamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen

Henkilöstön osaamisen kehittäminen perustuu strategiakaudelle laadittuihin osaamisen kehittämisen painopistealueisiin, jotka tukevat toimialan neljän painopisteen toteutumista sekä Koulutus 2030 strategian muodostamista.

Ensimmäinen strategiakauden painopiste on perustyöhön fokusoiminen. Sen tavoitteena on, että kaikki päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat hyviä. Osaamisen kehittämisessä tämä tarkoittaa pedagogiikkaan, laadukkaaseen johtamiseen, työnteon tapoihin, oppijoiden ja henkilöstön hyvinvointiin sekä lukemisen ja lukutaidon vahvistamiseen liittyvän osaamisen vahvistamista. Toinen osaamisen kehittämisen painopiste on henkilöstön veto- ja pitovoimaan liittyvä osaaminen. Kolmas strategiakauden osaamisen kehittämisen painopiste on ”Kohti tulevaisuutta: Koulutus 2030”, joka suuntaa pitkän aikavälin strategiaan tavoitteisiin ja johtamisen visioon näissä tarvittavaan osaamiseen.

Koko toimialaa koskevia pedagogisia osaamisen kehittämisen painopisteitä vuonna 2023 ovat muun muassa tunne- ja vuorovaikutustaitoihin, oppimisvajeen paikkaamiseen sekä digitaalisten työvälineiden pedagogiseen käyttöön liittyvän osaamisen kehittäminen. Koulutus 2030 työskentelyssä kehitetään tulevaisuuden osaamiseen ja tulevaisuusosaamiseen liittyviä eri osa-alueita.

Johtamisen kehittämisessä painottuvat vuonna 2023 kaupungin johtamisen kulmakivet. Kaupunkitasoisesti edistetään eettisiä periaatteita osana työkuulttuurin kehittämistä. Toimialalla rakennetaan johtamisen visiota 2030. Osana johtamisen visiotyöskentelyä tarkastellaan toimialan johtamisen rakenteita ja luodaan suuntaviivoja sille, miten johtamisella saavutetaan Koulutus 2030 tavoitteet. Esihenkilöiden hyvinvointia ja onnistumista tuetaan osana henkilöstöstrategisia toimenpiteitä. Onnistumisen johtamisen kehittämisessä panostetaan erityisesti tavoitteelliseen suoritukseen johtamiseen, palkitsemiseen sekä perehdytykseen osana sujuvaa työnteon aloitusta ja pitovoiman vahvistamista. Palvelukokonaisuuksissa jatketaan myös erilaisia johtamisen kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, kuten johtoryhmätyöskentelyn kehittämistä.

Toimialalla edistetään aiempaa laajemmin osaamisen kehittämisen menetelmiä. Mentorointia lisätään kouluttamalla lisää mentoreita, joka mahdollistaa ryhmien määrän kasvattamisen. Työnohjausta tarjotaan ensisijaisesti esihenkilöille sekä työyhteisöille toimialle tärkeiden kriteerien mukaisesti. Johtoryhmä- sekä coaching -valmennuksilla edistetään johtamisen kehittymistä toimialalla vuoden 2023 aikana.

Toimialan työhyvinvointijohtamisen kehittämisen tavoitteet laaditaan perustuen kaupungin strategiakauden työhyvinvointiohjelmaan ja ne tarkentuvat vuodelle 2023 toimialan työhyvinvointisuunnitelmassa. Työyhteisöissä edistetään Kunta10 henkilöstökyselystä nousseita kehittämistoimenpiteitä. Työterveyshuollon kilpailutus ja siten sujuva siirtymä mahdollisen uuden toimijan tuottamiin työterveyshuollon palveluihin on tärkeää vuonna 2023.

	2021	2022	Ennuste II 2022	2023	2024	2025
Henkilöstön käyttö						
Henkilöstön määrä	14 698	14 510	14 461	14 654	14 832	15 011
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	13 615	12 585	13 025	13 201	13 353	13 502